บทที่ 4

การดำเนินงานวิจัยและผลการวิจัย

4.1 การจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์

ในงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี่ ซึ่งมีการทดลอง ทดสอบ การจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมจึงเป็นขั้นตอนแรกของงานวิจัย ในที่นี้พิจารณาวัสดุและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการผสมคอนกรีต ซึ่งวัสดุบางอย่างจะต้องทราบคุณสมบัติและจัดการให้เหมาะสมพร้อมที่จะใช้งานได้

4.1.1 การลดขนาดของแร่

แร่ต่าง ๆ ที่จัดหาได้อันได้แก่ แร่แบไรท์ เฮมาไทท์ อิลเมไนท์ และแร่กาลีนา ซึ่งจะใช้เป็นวัสดุผสมในการหล่อคอนกรีตหนัก เป็นสินแร่ธรรมชาติ มีแร่อิลเมไนท์เท่านั้นที่มีลักษณะเป็นผงขนาดเล็กเท่าเม็ดทรายสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุผสมละเอียดในการผสมคอนกรีตได้เลย ส่วนแร่อื่น ๆ มีขนาดหยาบและมีฝุ่นทรายหรือดินติดอยู่ จึงต้องทำความสะอาดโดยการล้างด้วยน้ำและผึ่งให้แห้งก่อน แล้วจึงทำการลดขนาดแร่ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ดังนี้

(1) ลดขนาดเพื่อใช้เป็นวัสดุผสมหยาบ ต้องการแร่มีขนาดใหญ่ที่สุดประมาณ $\frac{3}{4}$ นิ้ว โดยการใช้ Jaw crusher เป็นเครื่องย่อย เมื่อแร่ผ่านเครื่องย่อยได้ขนาดตามต้องการแล้ว จึงใช้ตะแกรงมาตรฐาน (sieve) เบอร์ 4 (4.75 มม) ร่อนคัดขนาด แล้วใช้ส่วนที่ค้างบนตะแกรงเป็นวัสดุผสมหยาบ

ขนาดของวัสดุผสมละเอียด

ขนาดของตะแกรง (เมช)	ร้อยละของวัสดุผสมที่ผ่านตะแกรง			
	แบไรท์	กาลีนา	เฮมาไทท์	อิลเมไนท์
5	71.5	81.5	69.5	
10	21.3	29.5	20.0	
18	3.5	6.0	4.4	
25	1.12	32.8	2.4	82.0
52	0.68	1.85	1.6	9.5
100	0.38	0.95	1.1	0.2

ขนาดของวัสดุผสมหยาบ

ขนาดของตะแกรง (เมช)	ร้อยละของวัสดุผสมที่ผ่านตะแกรง		
	แบไรท์	กาลีนา	เฮมาไทท์
$\frac{3}{4}$	89.7	67.9	63.9
$\frac{1}{2}$	15.01	3.15	5.7
$\frac{3}{8}$	0.18	0.05	0.5

(2) <u>ลดขนาดเพื่อใช้เป็นวัสดุผสมละเอียด</u> นำแร่ที่ผ่านการลดขนาดครั้งแรกบางส่วน ผ่านเข้าเครื่องย่อย (roll crusher) ซึ่งกะระยะของเพลาของลูกกลิ้งให้มีขนาดพอสมควรที่เมื่อแร่ผ่านออกมาแล้วจะมีขนาดใหญ่ที่สุดประมาณ $\frac{3}{8}$ นิ้ว แล้วทำการคัดขนาดโดยใช้ตะแกรงมาตรฐานเบอร์ 4 เบอร์ 30 และเบอร์ 200 ส่วนที่ค้างบนตะแกรงเบอร์ 4 ใช้เป็นวัสดุผสมหยาบรวมกับแร่ที่ลดขนาดครั้งแรก ส่วนที่ค้างบนตะแกรงเบอร์ 30 และเบอร์ 200 ใช้เป็นวัสดุผสมละเอียด สำหรับส่วนที่ผ่านตะแกรงเบอร์ 200 เป็นฝุ่นซึ่งไม่ต้องการ

4.1.2 <u>การหาความถ่วงจำเพาะของแร่</u>

ความถ่วงจำเพาะของแร่ หมายถึงอัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของแร่ที่ชั่งในอากาศต่อน้ำหนักของน้ำที่มีปริมาตรเท่ากัน ความถ่วงจำเพาะของแร่ขึ้นอยู่กับ

(1) น้ำหนักของอะตอมของธาตุองค์ประกอบ ถ้าธาตุในสารประกอบของแร่มีน้ำหนักอะตอมสูง ความถ่วงจำเพาะของแร่นั้นก็มีค่าสูงด้วย

(2) การจัดเรียงตัวของอะตอม ถ้าหากมีการจัดตัวของโครงสร้างภายในแน่นกระชับมาก (closely packed structure) แร่จะมีความถ่วงจำเพาะสูง แต่ถ้ามีการจัดตัวของโครงสร้างเป็นแบบหลวม ๆ (loosely packed structure) แร่ก็จะมีความถ่วงจำเพาะต่ำ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า วัสดุที่เหมาะในการกำบังรังสีแกมมาจะต้องมีน้ำหนักอะตอมสูง ดังนั้นการหราบค่าความถ่วงจำเพาะของแร่ที่จะใช้ในการผสมคอนกรีตเพื่อกำบังรังสีแกมมา เพื่อเป็นการเปรียบกับความสามารถกำบังรังสีของคอนกรีตหนักแต่ละชนิดที่ตรวจวัดได้ ซึ่งคอนกรีตหนักที่ผสมขึ้นจากแร่ที่มีความถ่วงจำเพาะสูงย่อมมีความสามารถในการกำบังรังสีแกมมาได้ดีกว่าคอนกรีตที่ผสมขึ้นจากแร่ที่มีความถ่วงจำเพาะต่ำ

การหาความถ่วงจำเพาะของของแข็งสามารถทำได้หลายวิธีตามเหมาะสม ในการทดลองหาความถ่วงจำเพาะของแร่ครั้งนี้ปฏิบัติตามวิธีการของ Le Chatelier โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า ไพซ์โนมีเตอร์ (Pycnometer) แต่ได้ดัดแปลงอุปกรณ์ที่มีอยู่ขั้นใช้ในการทดลองนี้เพื่อความประหยัด

รูปที่ 4.1 แสดงอุปกรณ์และการจัดตั้งเพื่อใช้ในการหาความถ่วงจำเพาะของแร่ ซึ่งมีขั้นตอนในการทดลองดังนี้

(1) นำแร่ที่ต้องการหาความถ่วงจำเพาะบดให้เป็นผงละเอียดพอสมควร แล้วใส่ลงในบีกเกอร์ (beaker) ที่ทราบน้ำหนัก นำแร่นี้ไปอบที่อุณหภูมิ 110 °ซ. ประมาณ 2 ชม. หลังจากนั้นจึงนำไปใส่ในดีสซิเคเตอร์ (desicator) เพื่อดูดความชื้นและทำให้เย็น

(2) ล้างฟลาส (flask) และหลอดแก้วให้สะอาด ทำให้แห้ง แล้วนำหลอดแก้วพร้อมจุกยางสวมลงในฟลาส กดให้แน่น อุปกรณ์ชุดนี้จะใช้เป็นไพซ์โนมีเตอร์ บรรจุน้ำกลั่นลงในไพซ์โนมีเตอร์จนสามารถอ่านระดับน้ำที่หลอดแก้วได้

(3) นำไพซ์โนมีเตอร์ แช่ลงในบีกเกอร์ ซึ่งบรรจุน้ำอยู่ ควบคุมอุณหภูมิน้ำในบีกเกอร์ให้คงที่ที่ 20 °ซ. แล้วอ่านระดับปริมาตรของน้ำที่หลอดแก้วเป็นค่า L_1

(4) ใส่แร่ที่ชั่งน้ำหนักแล้วลงในไพซ์โนมีเตอร์ จากนั้นควบคุมอุณหภูมิน้ำในบีกเกอร์ให้คงที่ที่ 20 °ซ.อีกครั้ง แล้วอ่านระดับปริมาตรน้ำที่หลอดแก้วเป็นค่า L_2

(5) คำนวณหาความถ่วงจำเพาะของแร่จากสมการที่ 4.1

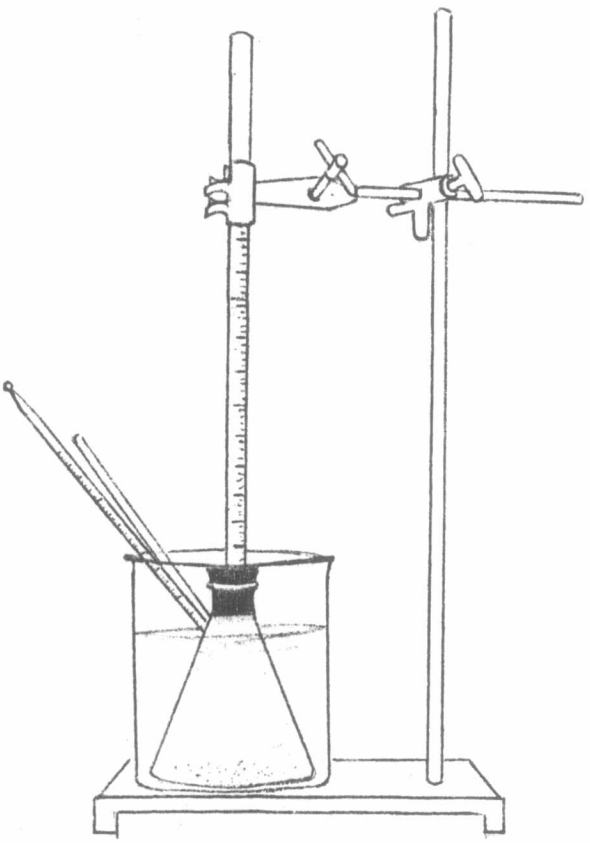

รูปที่ 4.1 แสดงอุปกรณ์ในการหาความถ่วงจำเพาะของแร่

$$S = \frac{W}{(L_2 - L_1)\, d} \qquad \text{(13)} \qquad \ldots\ldots 4.1$$

เมื่อ S เป็นความถ่วงจำเพาะของแร่

W เป็นน้ำหนักของแร่มีหน่วยเป็นกรัม

L_1 เป็นระดับปริมาตรของน้ำที่ ๒๐ °ซ. ก่อนใส่แร่ลงในไพซ์โนมีเตอร์ มีหน่วยเป็น มิลลิลิตร

L_2 เป็นระดับปริมาตรของน้ำที่ ๒๐ °ซ. หลังจากใส่แรงลงในไพซ์โนมีเตอร์แล้ว มีหน่วยเป็น มิลลิลิตร

d ความหนาแน่นของน้ำที่ ๒๐ °ซ. มีค่าเท่ากับ ๐.๙๙๘๒ กรัม/มิลลิลิตร

4.2 การผสมคอนกรีต (Mixing concrete)

การผสมคอนกรีตเป็นการนำเอาวัสดุที่ใช้ในการผสมคอนกรีต คือปูนซีเมนต์ วัสดุผสม และน้ำมาผสมคลุกเคล้ากันในอัตราส่วนที่พอเหมาะ เพื่อให้ได้เนื้อคอนกรีตที่สม่ำเสมอและมีความข้นเหลวดี อันจะทำให้ได้คอนกรีตที่มีคุณภาพดี การผสมคอนกรีตที่ถูกต้องนั้น มีข้อควรพิจารณาตามลำดับดังต่อไปนี้

4.2.1 เลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพดีและถูกต้องตามที่ต้องการ

การพิจารณาคุณภาพของวัสดุที่ใช้นับว่าจำเป็น เพราะเป็นผลต่อคุณสมบัติของคอนกรีตที่ทำขึ้น ปูนซีเมนต์ต้องกำหนดชนิดและประเภทให้ตรงกับความต้องการของงาน สำหรับวัสดุผสมจะต้องมีความแข็งแกร่ง ทนทานต่อการสึกกร่อน ทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ คงตัวต่อปฏิกิริยาเคมี มีความเฉลี่ยของขนาดและมีความสะอาด ทั้งต้องมีการทดสอบคุณภาพของวัสดุผสมด้วย เช่นการทดสอบหาความถ่วงจำเพาะ การทดสอบหาหน่วยน้ำหนักและช่องว่าง (unit weight and void) และทดสอบหาการดูดซึมและการพองตัว

ชนิดของแร่	W (กรัม)	L_1 (มิลลิลิตร)	L_2 (มิลลิลิตร)	S	S_{av}
ทราย	52.94032	9.2	29.35	2.632	2.622
	42.6433	11.6	27.95	2.612	
แบไรท์	60.7293	11.1	25.65	4.181	4.197
	38.69962	10.15	19.35	4.214	
เฮมาไทท์	46.09272	9.9	19.5	4.809	4.776
	40.72446	7.1	15.7	4.743	
อิลเมไนท์	50.78886	10.85	22.95	4.204	4.221
	31.50912	9.45	16.9		
กาลีนา	101.3795	8.8	29.4	4.9302	4.928
	57.54404	9.3	21	4.927	
กาลีนาที่แตงแล้ว	104.08079	7.1	21.38	7.302	7.319
	92.64581	8.85	21.5	7.336	

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการหาความถ่วงจำเพาะของแร่ชนิดต่าง ๆ

4.2.2 <u>การเลือกใช้วิธีการผสมที่ถูกต้องเหมาะสมและประหยัด</u>

วิธีการผสมคอนกรีตที่ใช้ในปัจจุบันแบ่งเป็น 2 อย่างคือ โดยปริมาตร และโดยน้ำหนัก การผสมโดยวัดปริมาตรทำได้ง่ายแต่ผลที่ได้คลาดเคลื่อนได้มาก และไม่แน่นอน ดังนั้นจึงพิจารณาวัดส่วนผสมโดยน้ำหนัก โดยใช้เครื่องชั่งขนาดเล็ก

4.2.3 <u>การกำหนดอัตราส่วนในการผสม</u>

การกำหนดอัตราส่วนผสมของคอนกรีตขึ้นอยู่กับกำลังของคอนกรีตที่ต้องการและคุณสมบัติอื่น ๆ อัตราส่วนผสม 1:2:4 หมายถึงใช้ปูนซีเมนต์ 1 ส่วน วัสดุผสมละเอียด 2 ส่วน และวัสดุผสมหยาบ 4 ส่วน ซึ่งเป็นอัตราส่วนผสมที่นิยมใช้กัน

ทั่วไป ส่วนผสม 1:3:5 เหมาะสำหรับงานคอนกรีตหลา หรือโครงสร้างที่ไม่สำคัญ สำหรับคอนกรีตที่มีส่วนผสมของปูนซีเมนต์สูง เช่น 1 : $1\frac{1}{2}$: 3 หรือ 1: 1: 2 นั้น ให้กำลังสูง แต่ราคาแพงเพราะใช้ปริมาณของปูนมาก เป็นการไม่ประหยัดสำหรับโครงสร้างธรรมดาทั่ว ๆ ไป

4.2.4 การเลือกใช้อัตราส่วนของน้ำต่อปูนซีเมนต์

ค่าอัตราส่วนของน้ำต่อปูนซีเมนต์ เป็นผลต่อกำลังรับแรงอัดของคอนกรีตมาก ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำได้เพียงใด ก็จะได้คอนกรีตที่มีเนื้อแน่นและมีกำลังสูง แต่จะต้องมีความข้นเหลวพอและสามารถเทได้

4.2.5 การบำรุงรักษาหลังจากการเทคอนกรีต

หมายถึงการบ่มคอนกรีต เป็นการป้องกันน้ำที่เหลือจากการทำปฏิกิริยากับซีเมนต์ระเหยออกจากคอนกรีตที่เทลงแบบหล่อและแข็งตัวแล้วเร็วเกินไป เพื่อให้ได้คุณสมบัติดีในการรับแรง

การผสมคอนกรีตเพื่อใช้เป็นเครื่องกำบังรังสี ใช้อัตราส่วนผสม 1:2:4 โดยน้ำหนัก ใช้ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ชนิดธรรมดา ตราดอกจิก มีหิน แร่แบไรท์ เฮมาไทท์ และกาลีนา เป็นวัสดุผสมหยาบ และทราย แร่อิลเมไนท์ แบไรท์ เฮมาไทท์ และกาลีนา เป็นวัสดุผสมละเอียด สำหรับแบบหล่อคอนกรีตเป็นแบบไม้รูปลูกบาศก์ ขนาด 8×8×8 ซม^3. ซึ่งก่อนใส่คอนกรีตทุกครั้งแบบจะต้องสะอาด และเคลือบผิวหน้าของแบบด้วยน้ำมัน ช่วยในการป้องกันไม่ให้มีการซึมของน้ำเข้าไปในเนื้อแบบ และทำให้ถอดแบบได้ง่าย

การผสมคอนกรีตเริ่มโดยชั่งวัตถุผสมละเอียดใส่ลงในถังก่อน แล้วชั่งซีเมนต์ใส่ทับลงไป คลุกแห้ง ๆ จนปูนกับวัสดุผสมละเอียดเข้ากันสนิทเป็นสีเดียว แล้วจึงชั่งวัสดุผสมหยาบใส่ลงไป ผสมแห้งอีกครั้ง แล้วจึงค่อย ๆ เทน้ำลงไป ลงมือผสมจนกระทั่งคอนกรีตเข้าเนื้อกันดีจึงใส่คอนกรีตลงในแบบ โดยแบ่งใส่ 2 ชั้น ๆละเท่า ๆ กัน แต่ละชั้นต้องกระทุ้งคอนกรีตให้แน่น แล้วปาดผิวปากของแบบหล่อให้

เรียบร้อยด้วยเกรียง จากนั้นนำแบบที่หล่อคอนกรีตแล้วนี้วางบนพื้นราบ ทิ้งไว้ 24 ชม. แล้วจึงถอดแบบ นำแท่งคอนกรีตไปบ่มชื้นโดยการแช่ลงในอ่างน้ำ

4.3 การหาความหนาแน่น (Density) ของคอนกรีต

ความหนาแน่นของคอนกรีต หมายถึง มวลของคอนกรีตต่อหน่วยปริมาตร คอนกรีตที่มีความหนาแน่นสูงจะมีประสิทธิภาพในการกำบังรังสีแกมมาได้ดีกว่าคอนกรีตที่มีความหนาแน่นต่ำ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบความสามารถกำบังรังสีของคอนกรีตชนิดต่าง ๆ ที่ได้ทดลองหล่อขึ้นนั้น จึงต้องหาความหนาแน่นของคอนกรีต โดยการชั่งน้ำหนักของคอนกรีตแต่ละแท่งแล้วหารด้วยปริมาตร มีหน่วยเป็น กรัม/ซม.^{3}

4.4 การจัดตั้งเครื่องมือเพื่อทดสอบความสามารถกำบังรังสี

รูปที่ 4.2 แสดงลักษณะการจัดตั้งเครื่องมือ มีวัสดุที่จะทดสอบการกำบังรังสีวางอยู่บนแม่แรงขนาดเล็ก (small jack) ซึ่งอยู่ระหว่างต้นกำเนิดรังสีแกมมากับหัววัดรังสี ทั้ง 3 ส่วนนี้อยู่ในแนวระดับเดียวกัน และมีระยะห่างคงที่ สำหรับแท่งตะกั่วที่เจาะรูเล็ก ๆ ไว้ตรงกลางวางอยู่หน้าหัววัดรังสี เพื่อเป็นการจัดให้ลำของรังสีที่ผ่านเข้าหัววัดเป็นลำขนาดแคบ ๆ ค่าที่วัดได้จึงเป็นปริมาตรรังสีที่ทำอันตรกิริยากับวัสดุกำบังแล้วผ่านเข้าหัววัดรังสี จากการปรับค่าต่าง ๆ ของวงจรอิเลคโทรนิคได้ค่าคงที่ดังนี้

- High Voltage	=	900 volt
- Coarse Gain	=	16
- Fine Gain	=	1
- Discriminator	=	1
- Amplifier	=	neg
- Preamplifier	=	in
- Time	=	1 วินาที

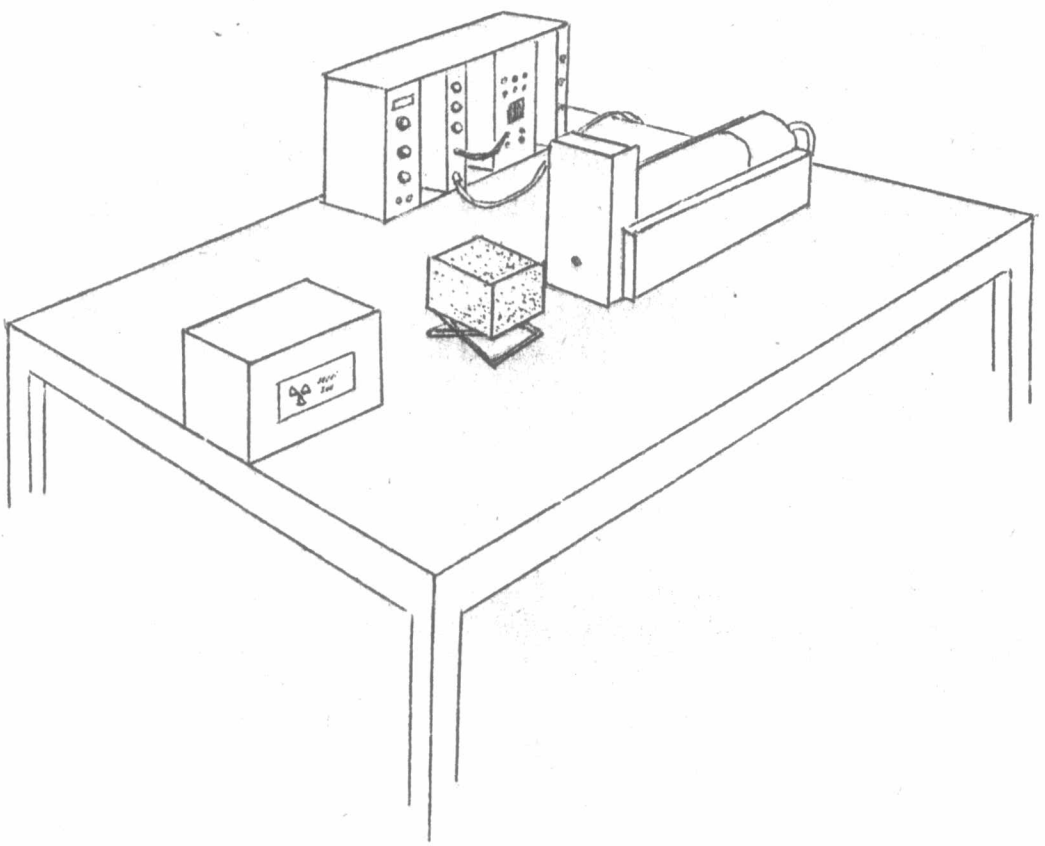

รูปที่ 4.2 แสดงผังการจัดตั้งเครื่องมือเพื่อทดสอบการกำบังรังสี

4.5 การทดสอบความสามารถกำบังรังสี

4.5.1 ทดสอบความสามารถกำบังรังสีของแร่ชนิดต่าง ๆ ที่นำมาเป็นวัสดุผสมในการทำ คอนกรีตหนัก โดยใช้ไม้อัดชนิดบางประกอบเป็นกล่องทรงลูกบาศก์ขนาด 8×8×8 ซม.^{3} แล้วบรรจุแร่ที่จะทดสอบลงไป นำกล่องนี้วางบนแม่แรงเวลาทดสอบ ซึ่งต้องวัดค่าแบคกราวด์ และอัตราการนับรังสีเมื่อไม่มีเครื่องกำบังก่อน ผลจากการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 4.2

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นว่าความสามารถกำบังรังสีของแร่จะสัมพันธ์กับความถ่วงจำเพาะ แร่กาลีนา ซึ่งมีความถ่วงจำเพาะ 4.93 มีความสามารถกำบังรังสีได้ดีกว่าแร่เฮมาไทท์ ซึ่งมีความถ่วงจำเพาะ 4.5 และแร่แบไรท์ ซึ่งมีความถ่วงจำเพาะ 4.2 สำหรับแร่อิลเมไนท์ ซึ่งมีความถ่วงจำเพาะมากกว่าแร่แบไรท์ แต่กลับมีความสามารถกำบังรังสีได้น้อยกว่า เนื่องจากแร่อิลเมไนท์มีลักษณะเป็นผง เล็กๆ จึงมีความพลุนมากกว่าแร่แบไรท์ ซึ่งมีลักษณะเป็นก้อน รังสีแกมมาจึงสามารถทะลุผ่านได้มากกว่า

4.5.2 ทดสอบความสามารถกำบังรังสีของคอนกรีตชนิดต่าง ๆ นำคอนกรีตที่บ่มชื้นไว้วางในที่มีอากาศถ่ายเทเพื่อให้คอนกรีตแห้งก่อน แล้วจึงนำไปทดสอบ

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นว่าเมื่อความหนาแน่นของคอนกรีตเพิ่มขึ้น ความสามารถกำบังรังสีก็จะเพิ่มขึ้นด้วย สำหรับคอนกรีตที่หล่อขึ้นนั้น กาลีนาคอนกรีตซึ่งมีแร่กาลีนาเป็นวัสดุผสมหยาบและวัสดุผสมละเอียดจะมีความสามารถกำบังรังสีได้ดีที่สุด คือสามารถกำบังรังสีให้มีอัตราการนับรังสีสุทธิที่ทะลุผ่านเหลือเพียง 1 ใน 13 ส่วน ของอัตราการนับรังสีสุทธิเมื่อไม่มีเครื่องกำบัง

แบคกราวด์ = 7514 ครั้ง/วินาที

อัตราการนับรังสีเมื่อไม่มีเครื่องกำบัง = 86342 ครั้ง/วินาที

อัตราการนับรังสีสุทธิ = 78828 ครั้ง/วินาที

เครื่องกำบังรังสี	อัตราการนับรังสีที่ทะลุผานเครื่องกำบัง (ครั้ง/วินาที)	อัตราการนับรังสีสุทธิที่ทะลุผานเครื่องกำบัง (ครั้ง/วินาที)	ความถ่วงจำเพาะ
อิลเมไนท์	29091	21577	4.221
แบไรท์	26872	19358	4.197
เฮมาไทท์	25864	18350	4.776
กาลีนา	19339	11825	4.928
กาลีนาที่แตงแล้ว	11782	4268	7.319

ตารางที่ 4.2 แสดงความสามารถกำบังรังสีของแร่ชนิดต่าง ๆ

แบคกราวด์ = 7366 ครั้ง/วินาที

อัตราการนับรังสีเมื่อไม่มีเครื่องกำบัง = 85962 ครั้ง/วินาที

อัตราการนับรังสีสุทธิ = 78596 ครั้ง/วินาที

เครื่องกำบังรังสี	อัตราการนับรังสีที่ทะลุผานเครื่องกำบัง (ครั้ง/วินาที)	อัตราการนับรังสีสุทธิที่ทะลุผานเครื่องกำบัง (ครั้ง/วินาที)	ความหนาแน่น (กรัม/ซม.^{3})
คอนกรีตธรรมดา	25974	18608	2.486
แบไรท์ ทราย คอนกรีต	20338	12972	2.938
แบไรท์ อิลเมไนท์ คอนกรีต	20281	12915	3.225
แบไรท์ คอนกรีต	19707	12341	3.225
เฮมาไทท์ ทราย คอนกรีต	22705	15339	2.979
เฮมาไทท์ อิลเมไนท์ คอนกรีต	18378	11012	3.410
เฮมาไทท์ คอนกรีต	17460	10094	3.472
กาลีนา ทราย คอนกรีต	16283	8917	3.369
กาลีนา อิลเมไนท์ คอนกรีต	15049	7683	3.636
กาลีนา คอนกรีต	13417	6351	3.698

ตารางที่ 4.3 แสดงความสามารถกำบังรังสีของคอนกรีตชนิดต่าง ๆ

4.5.3 ทดสอบความสามารถกำบังรังสีของคอนกรีต เมื่อมีอัตราผสมต่างกัน โดยใช้กาลีนาคอนกรีต อัตราส่วนผสม 1:1:2 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนผสม 1:2:4

จากตารางที่ 4.4 จะเห็นว่ากาลีนาคอนกรีตที่มีอัตราส่วนผสม 1:2:4 ซึ่งมีปริมาณของแร่กาลีนามาก และมีความหนาแน่นสูงกว่าจะมีความสามารถกำบังรังสีได้ดีกว่า กาลีนาคอนกรีตที่มีอัตราส่วนผสม 1:1:2 ซึ่งมีปริมาณของปูนซีเมนต์มากและมีความหนาแน่นต่ำกว่า ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำบังรังสีของคอนกรีตแต่ละชนิดจึงต้องเพิ่มปริมาณของวัสดุผสมในการหล่อคอนกรีตให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

แบคกราวด์ = 8196 ครั้ง/วินาที

อัตราการนับรังสีเมื่อไม่มีเครื่องกำบัง = 88867 ครั้ง/วินาที

อัตราการนับรังสีสุทธิ = 79971 ครั้ง/วินาที

เครื่องกำบังรังสี	อัตราการนับรังสีที่ทะลุผานเครื่องกำบัง (ครั้ง/วินาที)	อัตราการนับรังสีสุทธิที่ทะลุผานเครื่องกำบัง (ครั้ง/วินาที)	ความหนาแน่น (กรัม/ซม.^{3})
กาลีนา คอนกรีต 1:1:2	16001	7805	3.359
กาลีนา คอนกรีต 1:2:4	14350	6154	3.698

ตารางที่ 4.4 แสดงความสามารถกำบังรังสีของกาลีนาคอนกรีต เมื่อมีอัตราส่วนผสมต่างกัน

4.6 การทำเครื่องกำบังรังสีแกมมาโดยใช้กัมกรีตและการหาค่า HVL, TVL

ในการปฏิบัติงานด้านรังสี บางครั้งจำเป็นต้องใช้เครื่องกำบังรังสีที่มีขนาดเล็กและสะดวกกว่าคอนกรีต จึงพิจารณาใช้แร่กาลีนาที่แต่งแล้วเพื่อให้ได้แร่ที่มีความบริสุทธิ์และมีความถ่วงจำเพาะสูงขึ้น เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการกำบังรังสี แล้วใช้กัมกรีตซึ่งเป็นกาวอีพอกซี่เป็นตัวประสานทำให้เป็นแท่ง จะได้เครื่องกำบังรังสีที่มีความทนทานต่อการกระแทกและการเสียดสีได้ดี ไม่มีการยืดหดตัวทนต่อความร้อนได้สูงด้วย อีกทั้งยังใช้ประโยชน์เป็นวัสดุเชื่อมต่อหรือซ่อมแซมอุโพลงที่เกิดขึ้นในเครื่องกำบังรังสีชนิดอื่น เพราะมีคุณสมบัติในการยึดเกาะได้ดี ทนต่อการดัดงอสูง สามารถรับแรงดึงได้ดี ไม่ดูดซึมน้ำ และไม่อ่อนตัวหรือหลุดล่อนเมื่อถูกน้ำ ในการวิจัยนี้จะทดสอบความสามารถกำบังรังสีแกมมาของกาลีนากัมกรีตนี้ พร้อมทั้งหาค่า HVL และ TVL

4.6.1 การผสมกาลีนากัมกรีต

ผสมน้ำยาเบอร์ 1 และเบอร์ 2 เข้าด้วยกันในบีกเกอร์ขนาด 250 มิลลิลิตร โดยใช้น้ำยาเบอร์ 2 ประมาณครึ่งหนึ่งของน้ำยาเบอร์ 1 ใช้แท่งแก้วคนประมาณ 2 – 3 นาที เสร็จแล้วค่อย ๆ เทแร่กาลีนาที่แต่งแล้วลงไป คนให้เข้ากันจนเหนียวพอ เช็ดกระป๋องพลาสติกใส เบอร์ 1 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้วให้สะอาด แล้วเอากาลีนากัมกรีตใส่ลงในกระป๋องแต่ละใบ โดยให้มีระดับสูง 1, 1.5, 2, 3, 4, และ 5 ซม. ตามลำดับ ทิ้งไว้จนแข็งตัว จะมีความหนาแน่น 3.316 กรัม/ซม.^{3}

4.6.2 การทดสอบความสามารถกำบังรังสีของกาลีนากัมกรีต พร้อมทั้งหาค่า HVL และ TVL

ผลการทดสอบความสามารถกำบังรังสีแกมมาของกาลีนากัมกรีตที่ความหนาต่างๆ แสดงไว้ในตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่าการลดของรังสีขึ้นอยู่กับความหนาของเครื่องกำบัง

เมื่อ แบคกราวด์ = 7472 ครั้ง/วินาที

อัตราการนับรังสีเมื่อไม่มีเครื่องกำบัง = 87209 ครั้ง/วินาที

จะได้ I_o = อัตราการนับรังสีสุทธิเมื่อไม่มีเครื่องกำบัง = 79737 ครั้ง/วินาที

และ I_x = อัตราการนับรังสีสุทธิที่ทะลุผ่านเครื่องกำบัง ครั้ง/วินาที

x = ความหนาของกาลีนากัมกรีต ซม.

เขียนกราฟระหว่าง ค่า x และ $\ln I_x/I_o$ ลงในกระดาษลอก ที่ค่า $\ln I_x/I_o = 0.37$ จะหาค่าสัมประสิทธิการลดของรังสีแกมมา(μ) ได้

เมื่อ $\ln I_x/I_o = 0.37$ จะได้ x = 3.55 ซม.

ดังนั้น $\mu = \frac{1}{3.55}$ ซม.$^{-1}$

$= 0.2816901$ ซม.$^{-1}$

ความหนา (ซม.)	อัตราการนับรังสีที่ทะลุผานกาลีนากัมกรีต (ครั้ง/วินาที)	อัตรากุารนับรังสีสุทธิที่ทะลุผานกาลีนากัมกรีต I_x	I_x/I_o
1	65909	58437	0.7328718
1.5	58753	51281	0.6431267
2	51737	44265	0.5551375
3	42074	34602	0.4339516
4	33754	26282	0.3296085
5	29198	21696	0.2720945

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการทดสอบการกำบังรังสีของกาลีนากัมกรีต ที่ความหนาต่าง ๆ กัน

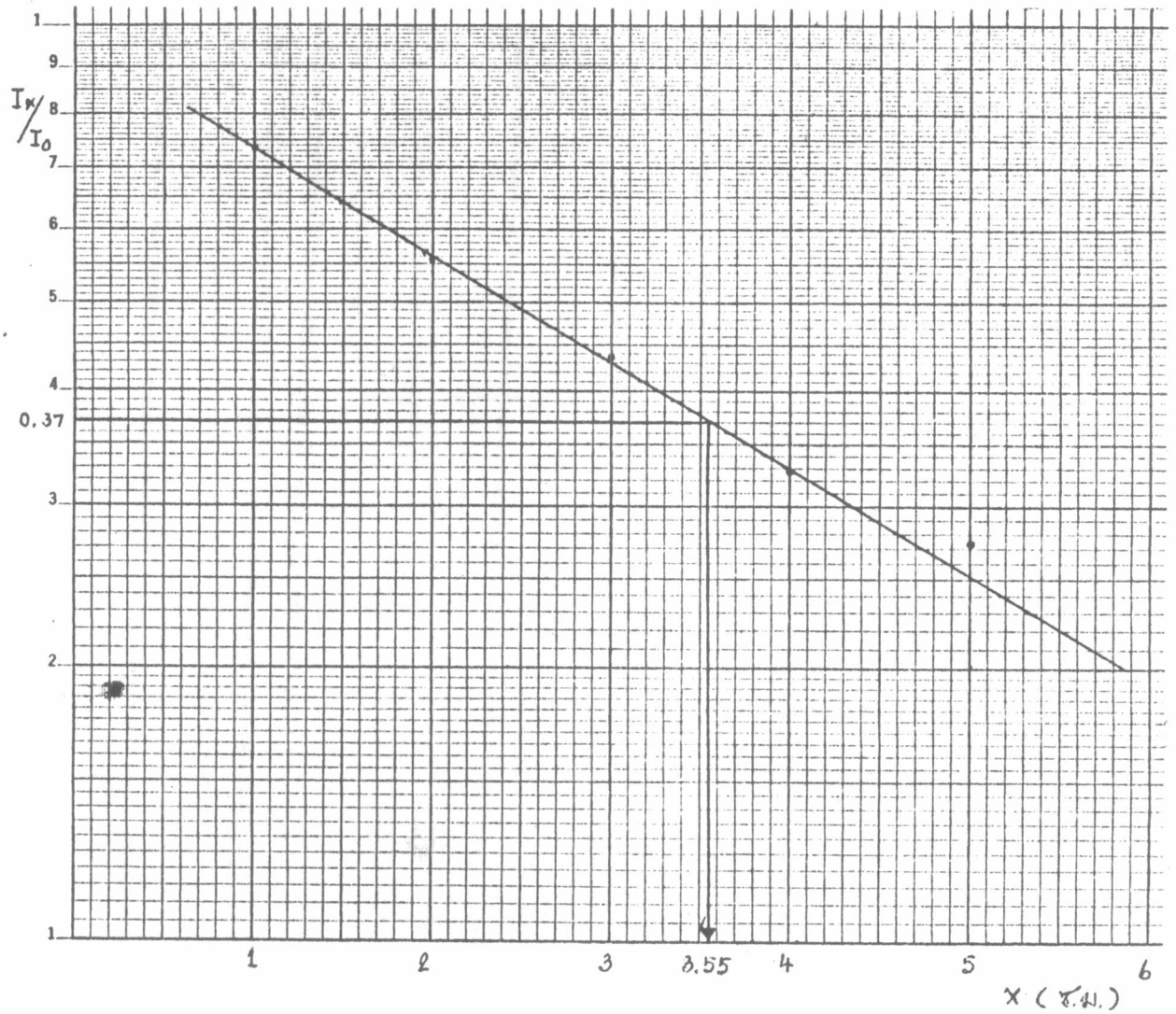

รูปที่ 4.3 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความหนาของกาลีนากัมกรีต (x)
กับค่า $\ln I_x/I_o$

จะหาค่า HVL ได้จากสมการที่ 2.17

$$HVL = \frac{0.693}{0.2816901} \text{ ซม.}$$

$$= 2.46015 \text{ ซม.}$$

และจากสมการที่ 2.18

$$TVL = \frac{0.23}{0.2816901} \text{ ซม.}$$

$$= 8.165 \text{ ซม.}$$

แสดงว่ากาลีนากัมกรีตที่มีความหนา 2.46 และ 8.16 ซม. สามารถกำบังรังสีแกมมาให้มีอัตราการนับรังสีเหลือเพียง $\frac{1}{2}$ และ $\frac{1}{10}$ ของอัตราเดิมตามลำดับ

4.6.3 <u>การหาความสัมพันธ์ระหว่างค่า x กับ $\ln I_x/I_o$</u>

จากกราฟระหว่าง x และ $\ln I_x/I_o$ จะพิจารณาว่าข้อมูลทั้งสองมีความสัมพันธ์กันแบบเส้นตรงดีหรือเปล่า จากสูตรความสัมพันธ์ร่วม (Correlation) ในกรณีที่เป็นเส้นตรง

กำหนดให้ r = ความสัมพันธ์ร่วม (Correlation)

$$r = \frac{n\sum_{i=1}^{n} x_i y_i - \left(\sum_{i=1}^{n} x_i\right)\left(\sum_{i=1}^{n} y_i\right)}{\sqrt{\left[n\sum_{i=1}^{n} x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^{n} x_i\right)^2\right]\left[n\sum_{i=1}^{n} y_i^2 - \left(\sum_{i=1}^{n} y_i\right)^2\right]}} \quad \text{(11)} \quad \ldots\ldots 4.2$$

ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล x กับ y จะเป็นเส้นตรงสมบูรณ์ที่สุดเมื่อ $r = \pm 1$ จากข้อมูล

ความหนาของกาลีนา กัมกรีต (ซม.) x	$\ln I_x / I_o$ y
1	- 0.3107844
1.5	- 0.4414135
2	- 0.5885394
3	- 0.8348222
4	- 1.1098497
5	- 1.3016058

จากข้อมูลจะได้ว่า

$n = 6$ $\quad\quad$ $\sum_{i=1}^{6} x_i y_i = -15.601878$

$\sum_{i=1}^{6} x_i = 16.5$ $\quad\quad$ $\sum_{i=1}^{6} y_i = -4.587015$

$\sum_{i=1}^{6} x_i^2 = 57.25$ $\quad\quad$ $\sum_{i=1}^{6} y_i^2 = 4.2606835$

$(\sum_{i=1}^{6} x_i)^2 = 272.25$ $\quad\quad$ $(\sum_{i=1}^{6} y_i)^2 = 21.040707$

แทนค่าต่าง ๆ เหล่านี้ลงในสมการที่ 4.2

$$r = \frac{(6)(-15.601878) - (16.5)(-4.587015)}{\sqrt{[(6)(57.25) - (272.25)][(6)(4.2606835) - (21.040707)]}}$$

$$= \frac{-17.925521}{17.952488}$$

$$= -0.9984978$$

จากที่คำนวณได้ r = - 0.9984978 ซึ่ง r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่าข้อมูล x และ y มีความสัมพันธ์แบบเส้นตรงดีมาก และ r^2= 0.9969978 แสดงว่าร้อยละ 99 ของข้อมูล y มีความสัมพันธ์แบบเป็นเส้นตรงกับข้อมูล x

ดังนั้น จึงแสดงว่า การหาค่า HVL และ TVL มีความถูกต้องมาก

4.6.4 การหาสมการรีเกรสชัน (Linear Regression Analysis)

จากการวิเคราะห์แบบโครีเลชัน (Correlation Analysis) ทำให้ทราบว่าค่าของ x และy ($l_n I_x/I_o$) มีความสัมพันธ์กันแบบเส้นตรงแล้ว ก็จะคณนวณหาสมการรีเกรสชัน (Regression Equation) ของข้อมูลดังกล่าวต่อไป จากสมการ (4.3)

$$\bar{Y}_x = a + bx \qquad .....4.3$$

เมื่อ $\bar{Y}_x = l_n I_x/I_o$

x = ความหนาของกาลีนากัมกรีต

b = ค่าความชัน (slope) ของเส้นรีเกรสชัน

ซึ่งคณนวณหาค่า b ได้จากสมกราที่ (4.4)

$$b = \frac{n\sum_{i=1}^{n} x_i y_i - \left(\sum_{i=1}^{n} x_i\right)\left(\sum_{i=1}^{n} y_i\right)}{n\sum_{i=1}^{n} x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^{n} x_i\right)^2} \qquad .....4.4$$

(11)

และ a = ระยะตัดแกน y (y - intercept)

คำนวณหาค่า a ได้จากสมการที่ (4.5)

$$a = \bar{y} - b\bar{x} \qquad .....4.5$$

เมื่อ $\bar{x}$ = ตัวกลาง (mean) ของข้อมูล x

$\bar{y}$ = ตัวกลาง (mean) ของข้อมูล y

พิจารณาจากข้อมูล x และ y แทนค่าลงในสมการที่ (4.4)

$$b = \frac{(6)(-15.601878)-(16.5)(-4.587015)}{(6)(57.25)-(272.25)}$$

$$= \frac{-17.925521}{71.25}$$

$$= -0.2515862$$

แทนค่า b ลงในสมการที่ (4.5) และเมื่อ

$\bar{x}$ = 2.75 $\bar{y}$ = - 0.7645025

จะได้ a = - 0.7645025 - (- 0.2515862)(2.75)

= - 0.7645025 + 0.691862

= - 0.0726404

แทนค่า a และ b ลงในสมการที่ (4.3) จะได้

$$\bar{Y}_x = -0.0726404 - 0.2515862x$$

ดังนั้นสมการรีเกรสชันของข้อมูลระหว่างความหนาของกาลีนากัมกรีต(x) กับค่าของ $\ln I_x/I_o$ คือ

$$\ln I_x/I_o = -0.0726404 - 0.2515862x$$

4.7 การทดสอบกำลังต้านทานแรงอัดของแท่งตัวอย่างคอนกรีต

คอนกรีตที่แข็งตัวแล้วจะต้องมีกำลังตามต้องการ มีความสม่ำเสมอ น้ำไม่ซึม และทนต่อดินฟ้าอากาศ กำลังเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของคอนกรีตซึ่งมีหลายอย่างด้วยกัน เช่น กำลังต้านทานแรงดึง กำลังต้านทานแรงอัด กำลังต้านทานแรงเฉือน และกำลังยึดเหนี่ยวเป็นต้น แต่ที่สำคัญที่สุดคือกำลังต้านทานแรงอัด เพราะเป็นตัวบอกให้ทราบถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ได้ ด้วยเหตุที่กำลังต้านทานหรือรับแรงแบบอื่นเป็นสัดส่วนกับกำลังต้านทานแรงอัด

สำหรับงานวิจัยนี้พิจารณากำลังต้านทานแรงอัดของคอนกรีตหนักที่หล่อขึ้นเมื่อมีอัตราส่วนผสมต่าง ๆ กัน การทำแท่งตัวอย่างคอนกรีตเพื่อหากำลังอัด ใช้แบบหล่อแท่งคอนกรีตทรงกระบอก (mold) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว สูง 4 นิ้ว ซึ่งต้องทำความสะอาดแบบพร้อมทั้งแผ่นเหล็กให้เรียบร้อย ไม่ให้มีฝุ่นหรือปูนของเก่าติดเหลืออยู่ในแบบ แล้วทาน้ำมันให้ทั่วเพื่อไม่ให้น้ำปูนเกาะหรือรั่วไหลออกมาตามรอยต่อ

การผสมคอนกรีตเพื่อทดสอบกำลังอัดนี้ใช้วิธีแบบลองผิดลองถูกหาโดยเริ่มทดลองผสมคอนกรีตในอัตราส่วนซึ่งมีปริมาณของวัสดุผสมน้อย (ปูนซีเมนต์มาก) แล้วจึงเปลี่ยนอัตราผสมซึ่งมีปริมาณของวัสดุผสมมากขึ้น จนกระทั่งได้อัตราส่วนผสมซึ่งดีที่สุดที่ปริมาณของซีเมนต์เพสท์มีเพียงพอที่อุดช่องว่างระหว่างมวลหยาบและมวลละเอียด การใส่คอนกรีตลงในแบบให้ใส่ 2 ชั้น ๆ ละเท่า ๆ กัน แต่ละชั้นใช้เหล็กกระทุ้งเป็นการทำให้คอนกรีตแน่น ไม่เกิดโพรงอากาศ แล้วปาดผิวปากของแบบหล่อให้เรียบด้วยเกรียงปิดด้วยแผ่นเหล็กเพื่อป้องกันการระเหยของน้ำ หลังจากการหล่อเสร็จแล้ว วางแบบหล่อไว้บนพื้นราบที่ไม่มีการสะเทือน แล้วใช้กระสอบชุบน้ำคลุมไว้จนครบ 24 ชม. จึงถอดแบบออก จากนั้นจึงทำการบ่มชื้น โดยนำแท่งคอนกรีตไปแช่ไว้ในอ่างน้ำที่เตรียมไว้จนครบกำหนด 7 วันแล้วจึงนำไปทดสอบกำลัง ค่ากำลังต้านทานแรงอัดของแต่ละอัตราส่วนได้จากแท่งตัวอย่าง 2 แท่ง แล้วหาค่าเฉลี่ย

การทดสอบกำลังต้านทานแรงอัดโดยใช้เครื่อง AMSLER ของแผนกโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กระทำโดยกดหรืออัดแรงเข้าไปในแท่งทดสอบซึ่งอยู่ในสภาพชื้นด้วยอัตรากดที่สม่ำเสมอ จนกระทั่งถูกอัดแตก กำลังต้านทานแรงอัดคือน้ำหนักกดสูงสุด หน่วยกำลังต้านทานแรงอัดหาได้จาก การหารน้ำหนักกดสูงสุดด้วยพื้นที่หน้าตัดของแท่งทดสอบ

แท่งตัวอย่าง	อัตราผสม	กำลังต้านทานแรงอัด (กก.)	กำลังต้านทานแรงอัด/พื้นที่ (กก./ซม.^{2})	อัตราการนับรังสีที่ทะลุผ่าน (ครั้ง/วินาที)	ความหนาแน่น (กรัม/ซม.^{3})
แบไรท์ อิลเมไนท์ คอนกรีต	1:2:3	2975	157.7	16338	3.43
	1:2:4	1545	81.9	15454	3.47
	1:3:6	1325	70.2	15122	3.56
เฮมาไทท์ อิลเมไนท์ คอนกรีต	1:2:3	3230	189	14103	3.72
	1:2:4	2750	145.8	13874	3.82
	1:3:6	2210	117.1	13564	3.89
กาลีนา อิลเมไนท์ คอนกรีต	1:2:3	3885	206	11656	3.78
	1:2:4	2735	145	11317	3.89
	1:3:6	2340	124	11298	4.05
แบไรท์ คอนกรีต	1:2:3	4125	218.7	16564	3.23
	1:2:4	3085	163.5	16073	3.29
	1:2.5:4.5	1195	63.3	15939	3.35
กาลีนา คอนกรีต	1:1:2	4445	235.6	14349	3.58
	1:2:3	2675	141.8	13632	3.68
	1:2:4	1700	90.1	12780	3.84

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการทดสอบกำลังต้านทานแรงอัดของคอนกรีตชนิดต่าง ๆ และความสามารถกำบังรังสี